

a jeho asistentky Emy Laštovkové se akci centra účastnili současně i bývalí diplomanti katedry, ale také zájemci z moravských a slovenských pracovišť nebo významní amatéři.

Po úmrtí prof. Millera (v r. 1983) vznikla potřeba nahradit nepřítomnost neustále ochotného rádce pro každého, kdo se dostavil. Při katedře systematické zoologie proto vznikl seminář, který se během školního roku konal každý první pátek v měsíci. Kromě běžných záležitostí se velká pozornost věnovala síťové mapě ČSSR, kterou nechal vytisknout předseda Československé zoologické společnosti akademik J. Kratochvíl na návrh J. Buchara. Při hledání objektivních podkladů pro zařazení jednotlivých druhů do klasifikace hojnosti poskytovala mapa neocenitelné služby. Vše se nejprve zkušelo na síťovém faunistickém mapování výskytu čeledi slídkovití (*Lycosidae*). Výsledek nespočíval jen v prostém počtu obsazených polí, ale v jejich sepětí s rozmístěním tří známých geobotanických oblastí podle B. Slavíka.

Roku 1989 čas oponou trhnul a změnil se svět. Pro mnohé to byla vzpruha. Byl jsem požádán o uvolnění postu vedoucího katedry. To bylo přirozené, začalo se uskutečňovat tříleté působení v této funkci. Dokončil jsem skripta Přehled zoologie bezobratlých i dizertaci na velký doktorát Poznání současné arachnofauny Čech a jeho využití k posouzení vývoje přírodních poměrů. Aby nebyly realizovány snahy zrušit oddělení bezobratlých, rozšířil autor tohoto článku (od r. 1994 profesor) počet svých přednášek pro diplomanty daného zaměření.

Soustavná práce pro českou arachnologii a úsilí nalézt co nejlepší způsoby využití pavouků pro účely bioindikace přírodních poměrů vrcholila vydáním publikace Catalogue of Spiders of the Czech Republic (Buchar a Růžička 2002) a byla zhodnocena na Mezinárodním arachnologickém kongresu v Barceloně zvolením J. Buchara čestným členem Evropské arachnologické společnosti (European Society of Arachno-

logy). V současné době vypomáhám arachnologické skupině při oddělení bezobratlých vedené dnes jediným interním pracovníkem Františkem Štáhlavským. Výuku arachnologie a vedení diplomových prací zajišťují také dva externí pracovníci Lenka Kubcová a Petr Dolejš. F. Štáhlavský využívá cytogenetické metody při hodnocení příbuzenských vztahů především v rámci řádů štíři, štírce a sekáči.

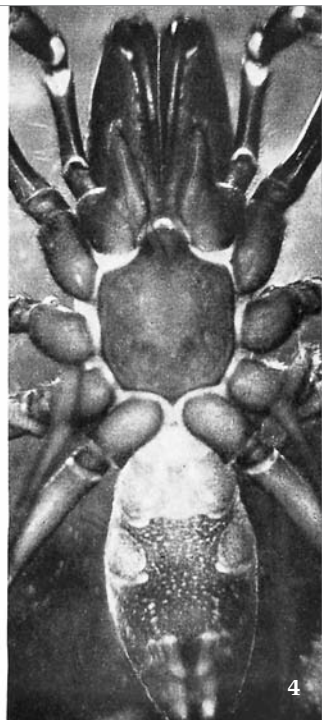
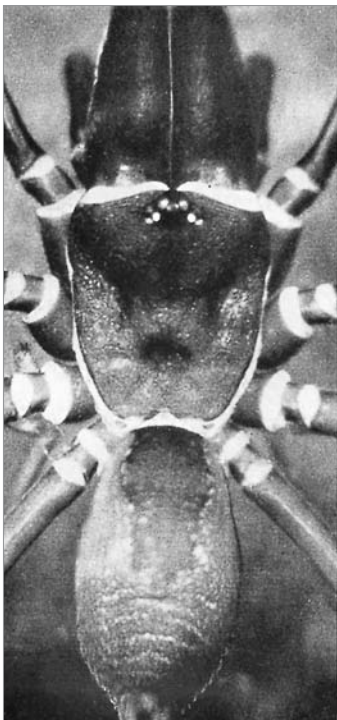
Tím výčet pracovníků oddělení bezobratlých nekončí. Již za života M. Kunsta zde pracovala na poli akarologie významná osobnost – prof. Jaroslav Smrž. Na rozdíl od M. Kunsta se nevěnuje taxonomii, ale především anatomii a potravním symbiontům, za účinné spolupráce s Mikrobiologickým ústavem Akademie věd ČR. Pro pracovníky oddělení byly k dispozici i jím inovované metody barvení mikroskopických preparátů. Rovněž proslul vynikajícími přednáškami ze zoologie bezobratlých, které doplnil příručkou Základy biologie, ekologie a systému bezobratlých živočichů (Karolinum, Praha 2013, viz str. 239 tohoto čísla Živy) reagující na moderní přístupy k systému bezobratlých. Po r. 1990 se na postu vedoucího katedry vystřídaly různé osobnosti, většinou pracovníci z ostatních oddělení, na J. Smrže připadlo vedení v letech 1999–2002.

Významnou osobností současné katedry je bezesporu doc. Lucie Juříčková. Snad od dětských let věnovala pozornost měkkýšům. Dlouhodobě spolupracuje s nestorem naší malakologie Vojenem Ložkem (viz také rozhovor a článek na str. XCVII–C této Živy), externím přednášejícím katedry a častým vítaným návštěvníkem oddělení, neboť jeho encyklopedické znalosti o přírodě naší vlasti jsou všem stále k dispozici. L. Juříčková má nemalou zásluhu na zpracování rozsáhlých celoživotních sběrů V. Ložka, pokud jde o tisíce fosilních ulit nasbíraných na množství lokalit po celém území republiky. Snad žádná země na světě nemá k dispozici tak bohatý zápis o minulých přírodních poměrech, jaký právě mohou poskytovat především ulity plžů.

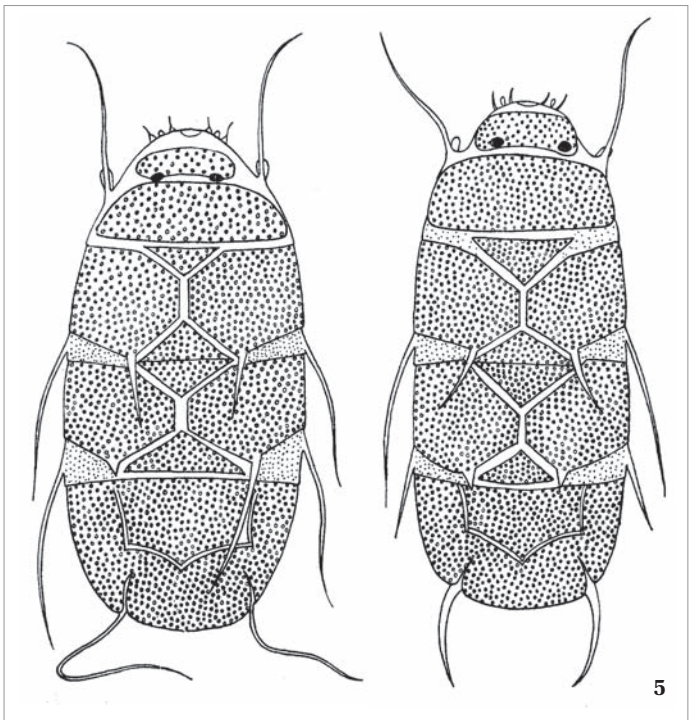
Kromě toho L. Juříčková uskutečňuje rozsáhlé výzkumy recentní celoevropské malakofauny, někdy za přímé podpory zahraničních grantů. O její neutuchající činnost svědčí spoluautorství na reprezentativní knize Měkkýši České a Slovenské republiky (nakladatelství Kabourek, Zlín 2013) a iniciativní přístup k založení časopisu Malacologica Bohemoslovaca (Československá slimač) nebo k prohloubení výuky bezobratlých prostřednictvím studia mořské fauny na dalmatském ostrově Brač.

Konečně je nutno dodat, že rozšíření problematiky soudobého zaměření oddělení bezobratlých přináší od r. 2006 doc. Ivan Čepička, který sem přišel z katedry parazitologie. V té době již měl za sebou několik zajímavých odborných publikací, stáž v Kanadě a tým studentů, s nimiž se zabýval diverzitou a evolucí několika anaerobních skupin prvoků. V posledních letech se věnuje i geomikrobiologii.

Závěrem lze shrnout, že tradice započatá prvními významnými osobnostmi na poli zoologie, které upřednostňovaly poznání bezobratlých, byla dodržena i v současnosti, kdy zoologie bezobratlých je přirozeně postavena na roveň entomologii a zoologii obratlovců. Rozmanitost bezobratlých si však vyžaduje zvláštní přístup k jednotlivým skupinám. Po r. 1948 byly na oddělení bezobratlých vypracovány diplomové práce zabývající se problematikou nálevníků, kořenonožců, láčkovců, mechovek, hlístic, měkkýšů, korýšů, pavouků, štírků, sekáčů, roztočů nebo chvostoskoků. Nejvíce prací bylo zaměřeno na roztoče, pavouky a měkkýše, včetně výchovy zahraničních doktorandů. Zvláště intenzivní spolupráce probíhala s institucemi ochrany přírody, dále s příslušnými ústavy Akademie věd ČR, vědeckými společnostmi domácími i zahraničními, včetně účasti v redakčních radách jejich časopisů. Neopomenutelná je také naše dlouhodobá spolupráce při vydávání Purkyňovy Živy.

4

5